

ЎЗБЕКИСТОН - ИЖТИМОЙ ИСЛОХАТЛАР ДАВРИНИНГ ЯНГИ БОСҚИЧИДА

Бадалов Баҳромжон Олимжанович

Андижон давлат университети

Маънавий-ахлоқий тарбия бўлими мутахассиси

Мустақил тадқиқотчи

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7180734>

ARTICLE INFO

Received: 01st October 2022

Accepted: 05th October 2022

Online: 10th October 2022

KEY WORDS

*Ижтимоий-маданий,
Иттифоқ, Ўзбек модели*

ABSTRACT

Ижтимоий-маданий фаолият назариясини ўзлаштиришда уларнинг моҳияти ва ижтимоий ҳаётда тутган ўрнини билиш муҳим бўлганидек, уларнинг тамойиллари, ўзига хос хусусиятлари ва вазифаларини илмий асосда ўрганиш ҳам катта аҳамиятга эгадир.

Бугунги кунда ижтимоий соҳада юртимизда амалга оширилаётган ислохотлар ижтимоий-маданий фаолиятнинг моҳиятини ифодалайди ва унинг йўналиши, мазмуни ҳамда шакллари белгиладиган энг умумий қоидаларни, ижтимоий-маданий фаолият тамойилларини шакллантириш имконини ҳам беради. Ижтимоий-маданий фаолият турли давраларда турлича ривожланиб борган. Жумладан, мустақиллигимизнинг асосчиси Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти И.Каримовнинг “Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида” номли асарида қуйидаги масалага тўхталиб ўтади. “Ўз-ўзидан равшанки, юқорида зикр этилган ижтимоий муаммоларнинг асл илдизлари, салбий оқибатлари очиб берилган кенг кўламли тадқиқотлар эски тузум даврида ҳеч қаерда, ҳеч қайси илмий муассасада олиб борилмаган ва олиб борилиши мумкин ҳам эмасди.

Борди-ю ана шундай тадқиқотлар амалга оширил-са, уларнинг асосида чиқариладиган хулосалар муқаррар равишда СССР деган улкан империянинг томирига болта уриш, деб баҳоланар эди. Чунки бундай факт ва рақамлар собиқ Иттифоқ ҳудудида – темир деворлар орасида яшаган халқларнинг нақадар ҳуқуқсиз, уларнинг ҳаёти эса қандай ночор бўлганини яққол исботлаб, бу тузумнинг асл қиёфасини фош этиб қўйган бўларди. Бинобарин, бундай мавзуда илмий иш олиб борган одам сўзсиз-сўроқсиз халқ душмани деб эълон қилинади” ...

Ўтиш даврининг Ўзбекистон Республикаси Биринчи Президенти Ислом Каримов томонидан ишлаб чиқилган, жаҳонда “Ўзбек модели” деб ном қозонган бешта тамойилнинг тўртинчиси айнан аҳолининг мураккаб демографик таркибини ҳисобга олган ҳолда кучли ижтимоий сиёсат юритишдан иборат қилиб белгиланган

эди. Ҳатто, мамлакатимизда амалга оширилган ислохотлар моҳияти халқаро экспертлар тарафидан айнан “ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётига ўтиш” деб ҳам номланди. Бу жараён ижтимоий соҳани ривожлантиришга қаратилган дастлабки босқич эди.

Чунки бир ижтимоий-сиёсий тузумдан бошқасига, айниқса, унга моҳиятан тамоман зид бўлган ижтимоий-сиёсий тузумга ўтиш ҳамиша мураккаб кечади. Бу аҳолининг муайян қисми ҳаётида кескин тарзда акс этади. Бир тузумдан иккинчи тузумга ўтаётганда, хусусан, эски ишлаб чиқариш тизими, мавжуд иқтисодий интеграция табиий равишда издан чиқади, уларнинг барини янгидан шакллантиришга тўғри келади. Шунингдек, мулкка эгаллик қилишнинг шакли ўзгаради, давлат корхоналари, ҳатто, экин ерлари эгалари ўзгаради, ишчи кучи ҳам бевосита бозор иқтисодиёти қонуниятлари асосида қайта тақсимланади.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг уч минг йиллик тарихга эга бўлган давлатчилигимиз кўп асрлик беқиёс маънавий-маданий меросимиз, дину-эътиқодимиз, тилимиз ва урф-одатларимизнинг яна қад ростлашида сезиларли қадамлар қўйилди.

Мамлакатимизда босқичма-босқич амалга оширилаётган маънавий тикланиш жараёни, халқнинг маданий ҳаётида кечаётган ислохотларда асосан жамоат ташкилотларининг фаол иштироки зарурлигини талаб этади. «Биз, - деб таъкидлаган эдилар давлатимиз асосчиси И.А.Каримов, - фуқаролик жамиятини қуришга интиломқдамиз. Бунинг маъноси шуки, давлатимиз ривожлана боргани сари

бошқарувнинг турли хил вазибаларини бевосита халққа топшириш, яъни ўзини-ўзи бошқариш органларини янада ривожлантириш демакдир». Бу халқнинг ижтимоий-маданий фаолиятига катта эътибор қаратиш, аҳолининг маънавий онгини юксалтириш, жамоат ташкилотлари фаолиятини тубдан ислоҳ қилиш бўйича мақсадли ва режа асосида иш юритишимиздан далолат беради..

Миллий мустақиллигимиз дадил одимлаётган ҳозирги даврда давлат, иқтисодиёт, маданият ва ижтимоий онгининг барча бўғинлари орасидаги ўзаро алоқадорлик ва узвий боғлиқликнинг амалий аҳамиятини эътиборга олиб, ижтимоий-маданий фаолиятни кўтаришга катта эътибор берилмоқда.

Мустақил давлатимизни ривожлантириш амалиёти билан ҳамоҳанглик, бунинг учун кишилар олдида турган вазибаларнинг моҳиятини тушунтириш, уларни мустақилликни мустаҳкамлаш ва келажаги буюк давлат яратишдаги тарихий ролини англаш руҳида тарбиялаш ижтимоий-маданий фаолиятнинг ҳаётийлигидан дарак беради.

Президентимиз Ш.М.Мирзиёев ташаббуси билан илгари сурилган ва бугунги кунда ўзини оқлаётган “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси ҳамда “Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари йили” Давлат дастурида айнан ижтимоий соҳани ривожлантириш кўзда тутилган. “Ижтимоий соҳани ривожлантириш деб номланган

тўртинчи йўналиш аҳоли бандлигини ошириш, фуқароларни ижтимоий ҳимоя қилиш ва уларнинг саломатлигини сақлаш, йўл-транспорт, муҳандислик-коммуникация ҳамда ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш ва модернизациялаш, аҳолини электр энергия, газ билан таъминлашни яхшилаш, аҳолининг муҳтож қатламларига кўрсатиладиган ижтимоий ёрдам сифатини ошириш, хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги мақомини ошириш, соғлиқни сақлаш соҳасини ислоҳ қилиш, мактабгача таълим муассасаларининг қулайлигини таъминлаш, умумий ўрта таълим, ўрта махсус ва олий таълим сифатини яхшилаш ҳамда уларни ривожлантириш.” каби улкан бунёдкорлик ишлари давлатимизнинг халқнинг турмуш даражасини янада яхшилаш, маънавий камолотини юксалтиришга бўлган эътиборидан дарак беради.

Хуллас, мазкур дастур асосида ижтимоий-маънавий соҳани янада юксалтириш учун таълим ва тиббиёт соҳаси ҳамда ушбу соҳа вакилларига бўлган эътибор кун сайин ортиб бормоқда. Жойларда замонавий мактаб, мактабгача таълим муассасалари, дам олиш масканлари, туризмни ривожлантириш, арзон уй-жойлар бунёд этилаётганлиги, олий таълим даргоҳларининг филиаллари ташкил этилиб, замонавий жиҳозлар билан таъминланиши, шунингдек, оилавий поликлиникаларнинг қайта таъмирланиб, замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари билан жиҳозланиши, қишлоқ врачлик пунктларида яратилган шароитлар, албатта, ижтимоий соҳага бўлган эътиборнинг юксак намунасидир. Бу эса келажагимиз бўлган ёшларнинг янада мустақкам билим эгаси ҳамда етук мутахассис бўлиши учун асосдир.

References:

1. Ислон Каримов, Ўзбекистон мустақилликка эришиш остонасида. Т.: “Ўзбекистон”, 2011 йил
2. Ш.М.Мирзиёев, Буюк келажагимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қураимиз. Т.: “Ўзбекистон”, 2017 йил.
3. “Тараққиётнинг «ўзбек модели»: буюк юксалиш” деб номланган китоб-альбом. “Ғафур Ғулом”, 2016 йил. www.uza.uz.
4. Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон